

31 במארס 2026

י"ג ניסן ה'תשפ"ו

לכבוד

פרופ' קרן אברהם, דקאנית

פרופ' צביה בר נוי, ראש בית הספר למקצועות הבריאות

גב' גילה סמרנסקי, ראשת מנהל

ראשי החוגים ובתי הספר

הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גריי

אוניברסיטת תל אביב

הנדון: בקשה דחופה למתן מענים אקדמיים וגמישות ניהולית לסטודנטים לקראת סמסטר ב' – מקצועות הבריאות

אנו, החתומים מטה, נציגי הסטודנטיות והסטודנטים בבית הספר למקצועות הבריאות (הפרעות בתקשורת, פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק ומדעי האחות), פונים אליכם על רקע ההיערכות לפתיחת סמסטר ב' והמשך ההתנסויות הקליניות. בעת הזו, בצל המלחמה מול איראן והמציאות הביטחונית המורכבת שנכפתה על כולנו, קהילת הסטודנטים נדרשת לגייס תעצומות נפש חריגות כדי לשמור על רצף לימודי וקליני. לעיתים, עצם הניסיון לעמוד בכך כרוך במצוקה נפשית ותפקודית של ממש. כנציגיהם, אנו חשים חובה לשקף בפניכם את עומק הקושי ואת המורכבות הכרוכה בניסיון לשמר שגרה אקדמית ומקצועית תחת אש.

בפקולטה לרפואה ובמקצועות הבריאות בפרט, תוכניות הלימוד נשענות על שילוב הדוק ובלתי ניתן להפרדה בין קורסים עיוניים לבין התנסויות קליניות מעשיות, המתקיימות בבתי חולים ובמרכזים רפואיים. המציאות הנוכחית, הכוללת דחייה של תקופת הבחינות וצבירת מועדים נגררים, עתידה לייצר התנגשות חזיתית ובלתי אפשרית בין לוחות הבחינות לבין ימי ההכשרה הקלינית. מצב זה מייצר כפל עומסים ייחודי עבור הסטודנטיות והסטודנטים שלנו, ומחייב מתן פתרונות מותאמים, גמישים וברורים.

בכתיבת מכתב זה הקדשנו מחשבה עמוקה לצרכים השונים של הלומדים בחוגים השונים ובשלבי התואר השונים. מתוך שיח רציף עם השטח, ריכזנו את הפערים המהותיים שדורשים מענה מיידי.

סוגיות ודרישות פרטניות בחלוקה לבתי הספר והחוגים בפקולטה:

החוג להפרעות בתקשורת

- **תצפיות קליניות בשנה ב' וסכנת גלישה לסמסטר קיץ:** הסטודנטיות והסטודנטים בשנה ב' נדרשים להשלים תצפיות קליניות, אשר הוצגו והוגדרו עד כה כמעין "בונוס" והעשרה שהחוג

מספק. בפועל, קיימת כעת חרדה ממשית בקרב הסטודנטים שמא אי-השלמתן של תצפיות אלו במועד תגרור פתיחה של סמסטר קיץ ייעודי. פתרון כזה יוסיף עומס כלכלי ונפשי כבד, וישבש לחלוטין את התכנון התעסוקתי והאישי של הסטודנטים. אנו דורשים לוודא כי רכיב שהוגדר כתוספת מעשירה לא יהפוך בשעת חירום לגורם ענישתי המחייב את הארכת שנת הלימודים.

- סירוב גורף להערכות חלופיות במועדי א' ו-ב' שטרם התקיימו:** נכון להיום, נותרו מועדי א' ומועדי ב' שטרם התקיימו בכמה קורסים. מפניות הסטודנטים עולה תמונה מדאיגה לפיה המרצים מסרבים לאשר הערכות חלופיות בטענה כי "החוג אינו מאפשר זאת". הנחיה זו עומדת בסתירה מוחלטת לרוח מתווה הרקטורית מ-24 במרץ. מצב זה מותיר את הסטודנטים ללא הגמישות הנדרשת, אף כאשר נסיבות המלחמה ומצוקתם מצדיקות חד-משמעית מעבר לעבודות, בחינות בית או מודלים משולבים. אנו דורשים הבהרה פקולטטית שתאפשר ותעודד המרת בחינות במקומות הראויים לכך.

- עיכוב סיום התואר וכניסה לשוק העבודה (שנה ד'):** עולה חשש כבד כי סטודנטיות וסטודנטים בשנה ד', שהיו אמורים לסיים את חובותיהם האקדמיים בתקופה זו, לא יוכלו לעשות זאת במועד. הסירוב הגורף לאפשר הערכות חלופיות מאלץ אותם להמתין עד שיתאפשר לקיים בחינות פיזיות. מדובר בעיכוב מיותר הפוגע ישירות ביציאתם לשוק העבודה, ובזמן שמערכת הבריאות והשיקום בישראל משוועת לכוח אדם מקצועי. אנו דורשים למצוא פתרונות הערכה חלופיים ומידיים למסיימי התואר, כדי למנוע עיכוב בלתי מוצדק בהסמכתם ובהמשך דרכם המקצועית והאישית.

החוג לפיזיותרפיה

- המרת בחינות נדחות להערכות חלופיות (שנה ג'):** סטודנטיות וסטודנטים בשנה ג' כבר החלו את פרק ההתנסויות הקליניות שלהם, שעה שנוותרו להם מועדי א' ו-ב' שנדחו מסמסטר א'. קיום בחינות פרונטליות במקביל לעבודה הקלינית האינטנסיבית, ולעיתים גרירתן עד לחודש יולי, ייצר עומס בלתי סביר ויפגע אנושות בהכשרה. קיים צורך מובהק להמיר בחינות אלו בהערכות חלופיות (עבודות ומבחני בית). לחלופין, נדרשת התחייבות פקולטטית ברורה לכך שמועדי הבחינות לא יתנגשו עם ימי הקליניקה בשום צורה, תוך הבטחת פרק זמן הולם להיערכות אקדמית ראויה.

- הסדרת התנסויות קליניות שנדחו ללא תאריך יעד:** אנו עדים למקרים שבהם התנסויות קליניות נדחו ללא קביעת מועד חלופי. על אף שניכר כי החוג והמרצים מנסים לתת מענה, חסרה מסגרת פקולטטית מחייבת וברורה שתבטיח כי אף סטודנט לא "ייפול בין הכיסאות". אנו דורשים מהנהלת הפקולטה להתערב, לסייע בתיאום מול מרכזי ההכשרה ולגבש עקרונות אחידים ששימו סוף לחוסר הוודאות הממושך.

החוג לריפוי בעיסוק

- מניעת דחיית המבחן הממשלתי והשלמת מכסת ההכשרות הקליניות (שנה ג'):** עקב המלחמה, ההכשרות הקליניות של תלמידי שנה ג' נדחו משמעותית, וקיים חשש אמיתי שרבות מהסטודנטיות

לא יצליחו להשלים את מכסת השעות הנדרשת בשנת לימודים זו. המשמעות הישירה וההרסנית של פער זה היא עיכוב בגמר התואר ודחייה של מועד הניגשות למבחן הרישוי הממשלתי.

- גיבוש מתווה גמיש לסיום ההכשרות בשנת הלימודים הנוכחית:** העדיפות העליונה והדרישה המרכזית של הסטודנטיות היא לסיים את ההכשרות הקליניות ואת העומסים המרכזיים כבר במהלך השנה הנוכחית. הפתרונות המוצעים כיום בהם השלמת הקליניקות בסמסטר קיץ או במהלך שנה ד', אינם ישימים עבור סטודנטיות רבות בעלי התחייבויות אישיות ומשפחתיות קודמות, וגוררים כאמור פגיעה תעסוקתית ודחייה של מבחן הרישוי.
- יצירת גמישות יזומה בין הרכיב העיוני לקליני:** על מנת לאפשר את סיום ההכשרות במועדן, אנו מבקשים ליישם פתרונות יצירתיים המייצרים גמישות מערכתית: הקדמת קורסים עיוניים, מעבר ללמידה מקוונת מבוססת הקלטות, הנגשת קורסים ללמידה עצמאית, ופתיחת אפשרויות לניוד ושילוב סטודנטיות בין קבוצות הכשרה קליניות שונות. אנו דורשים לקיים דיון חירום משותף עם הנהלת החוג לריפוי בעיסוק בהקדם האפשרי, כדי לבחון וליישם פתרונות אלו הלכה למעשה.

בית הספר למדעי האחיות

- יציבות, ודאות ומניעת תנודות בלוח הבחינות:** אנו דורשים לעצור לאלתר את השינויים התכופים במועדי הבחינות, ולהימנע ממצבים בלתי סבירים שבהם בחינה נדחית ולאחר מכן מוחזרת ללוח בהתראה קצרה. אנו מבקשים לפרסם לוח מועדים סופי, מעודכן וברור, ולהבטיח יציבות מקסימלית בתאריכים. יציבות זו היא תנאי בסיסי המאפשר לסטודנטים לתכנן את למידתם במקביל לחייהם האישיים, התעסוקתיים והמשפחתיים בעת משבר.
- המרת בחינות להערכות חלופיות ואימוץ מודל "הציון הגבוה מבין שניים":** אנו דורשים לבחון באופן אקטיבי מעבר להערכות חלופיות (עבודות, מבחני בית קצובי זמן או מודלים משולבים) בקורסים המתאימים לכך. צעד זה קריטי במיוחד בקורסים המאופיינים בעומס לימודי גבוה, שבהם בחינה פרונטלית אחת תחת לחץ אינה משקפת נאמנה את מכלול הלמידה. במקביל, אנו מציעים לאמץ מודל פקולטטי שלפיו, במקרים שייקבעו מראש, הציון הסופי ייקבע על בסיס "הטוב מבין שניים" (למשל, הציון הגבוה מבין הבחינה לעבודה החלופית). מודל זה יצמצם את הפגיעה בסטודנטים המצויים בעומס חריג וישמור על הוגנות אקדמית מירבית.
- פתיחה מיידי של אתרי הקורסים (Moodle) לסמסטר ב':** אנו מבקשים לפתוח את כלל חומרי הלימוד ואתרי הקורסים של הסמסטר הבא מוקדם ככל הניתן. צעד זה יאפשר לסטודנטים להתחיל בהכנה ולמידה עצמאית כבר מעכשיו, ויסייע דרמטית בוויסות העומס לקראת חפיפת הסמסטרים. הדבר משמעותי במיוחד עבור סטודנטים המתקשים לשמור על רצף למידה עקב עבודה במשמרות במוסדות הבריאות, מחויבויות משפחתיות או שירות מילואים. אנו סבורים כי אין מדובר במאמץ חריג עבור הסגל, שכן מדובר בפעולה טכנית שאמורה לקרות בקרוב ממילא.
- מתווה התאמות ייעודי למשרתי ומשרתות המילואים בסיעוד:** אנו דורשים לקבוע מתווה התאמות ברור ומחייב התפור ספציפית לאופי הלימודים התובעני במדעי האחיות. המתווה חייב לכלול גמישות מירבית במועדי בחינות והגשות, תוך התחשבות ממשית בעומס הנפשי והפיזי הנלווה

לשירות אינטנסיבי. יש לוודא כי אף סטודנט או סטודנטית לסיעוד לא ימצאו עצמם נאלצים לבחור בין שירותם למען ביטחון המדינה לבין עמידה בדרישות התואר.

- **התייחסות ייחודית ומתאמת למסלול הסבת אקדמאים:** מסלול ההסבה לסיעוד מתאפיין ממילא בעומס לימודי חריג ובלוחות זמנים צפופים ביותר. סטודנטים רבים במסלול זה הם הורים לילדים צעירים ובעלי משרות מלאות. דחיות חוזרות של מועדי בחינות והיעדר גמישות מצד המערכת גובים מהם מחיר כבד: הם נדרשים פעם אחר פעם להיעדר ממקום עבודתם, לשבש את שגרת משפחתם ולהקדיש ימי חופשה יקרים. אנו דורשים ליישם התאמות והפחתת עומסים נקודתית במסלול זה – לרבות הרחבת השימוש בלמידה מקוונת, גמישות בשעות הקורסים וצמצום היקף המטלות. יש לזכור כי ייעודן של תוכניות ההסבה הוא הקניית כלים מקצועיים ויישומיים, וראוי כי הלמידה בהן תתאפשר מבלי לערער שוב ושוב את יציבות חייהם של הלומדים בהן.
- **סנכרון מלא בין ההתנסויות הקליניות למועדי הבחינות:** אנו דורשים כי תיעשה השתדלות מירבית ותכנון קפדני למניעת התנגשויות בין מועדי בחינות (כולל מועדי בי ו-ג) לבין ימי ההתנסות הקלינית, שמהם לא ניתן להיעדר ללא פגיעה בהתקדמות בתואר. יש לתאם מראש בין לוח הבחינות ללוח ההתנסויות, ולהגדיר מנגנון פקולטטי ברור שייתן מענה מיידי למקרים של חפיפה בלתי נמנעת.

אנו סבורים כי מתן מענה ענייני, מקיף ומערכתי לסוגיות שפורטו לעיל הוא לקיומה של שגרה אקדמית וקלינית הוגנת, סבירה ושוויונית בפקולטה בעת הזו. הסטודנטיות והסטודנטים שלנו אינם רק לומדים; הם עמוד השדרה ועתיד מערכת הבריאות, השיקום והרפואה של מדינת ישראל.

דווקא עכשיו, בשעתה הקשה של המדינה וכאשר המערכת משוועת לאנשי ונשות טיפול, התעלמות מהפערים הללו משמעותה לא רק פגיעה אנושה בסטודנטים, ובראשם ציבור משרתי המילואים, אלא פגיעה ישירה בעתודה הרפואית ובחוסן הלאומי של כולנו.

לאור הנאמר לעיל, אנו מבקשים לתאם עמכם פגישה דחופה פנים אל פנים בהקדם האפשרי. מטרת הפגישה היא להציג בפניכם באופן בלתי אמצעי את הקשיים והפערים שאנו חווים בשטח, ולגבש יחד מתווה החלטות אופרטיבי ומעשי שיסייע לקהילת הסטודנטים לצלוח תקופה מורכבת זו בהצלחה, ולהשתלב במערכת הבריאות כראוי.

נודה להתייחסותכם,

בתקווה לימים טובים יותר,

שירה גורן – נציגת הפרעות בתקשורת
דנה שמש – נציגת ריפוי בעיסוק
ליאן שור – נציגת מדעי האחיות
תומר סומסו חיים – נציג פיזיותרפיה
גל שינוטר – יושבת ראש אגודת הסטודנטים והסטודנטיות
אוניברסיטת תל אביב